

Göncz János: A hídvégi gólya története

Ahogy beköszöntenek a szép tavaszi napok, mindig eszembe jut Tompa Mihály gyönyörű verse: A gólyához. Lehet bármilyen rossz helyzet a világon, a gólya évről évre mindig visszajön, legyen háború, vagy boldog békeidő, a gólya hazarepül, és megigazítja ócska fészket. Muratájon, a sok folyó, patak, mocsár és vizes terület vidékén már talán honfoglaló őseink is gyönyörködtek a piros lábú, piros csőrű hatalmas fehér madarakban. A falusi néphez ma is közel áll ez a madár, hiszen inkább ártának egymásnak, de a gólyát semmiképpen senki sem bántaná. Amikor még sok volt belőlük, sokfelé lehetett látni fészket a házak kéményén, a szalmatetes pajták tetején.

Napjainkban a villanyvezetékek oszlopainak tetejére rakják fészket, mert a mai házak kéményei erre nem alkalmasak. A vidék is átalakult. A mocsarokat kiszárították, fölszántották, nincs táplálékuk, így számuk is egyre kevesebb. De azért még ma is jut minden faluba néhány költő pár. Nagy az öröm, mikor vidáman kelepelve adják hírül, hogy megjöttek. Ha jó az idő, 3-4 fiókat is fölnevelnek, de ha nincs elegendő táplálék, még egyet-kettőt is alig.

A történet, amiről szólni szeretnék, a negyvenes évek elején velünk, barátokkal esett meg. Ahogy beköszöntött a tavasz, mezítláb lehetett járni. (Napjainkban már nem lehet mezítlábas gyereket látni, pedig az nagyon egészséges dolog!) Ahogy szép idő lett, Pistikével fölfedező útra indultunk, a határt jártuk naphosszat. Akkor még nem rabolta el a TV a gyerekek idejének legjavát mint mostanában! - Valamikor kis falunk büszkesége volt a major. Hatalmas jegenyefák szegélyezték a major határát. Ha az akkori poros országúton utas közeledett, már messziről láthatta a jegenyéket, amelyek úgy álltak őrt, mint a katonák. Ahogy megjöttek a gólyák, elfoglalták fészkeiket. De mindig maradt néhány, akinek nem jutott fészek. He meg nem is talált alkalmas helyet, hogy magának újat építsen, kitört a gólyaháború, ami napokig is eltartott. Középkori páncélos vitézek csatájához, vagy repülő légi harcához lehetne hasonlítani, ahogy zuhanó repülésben hatalmas kelepeléssel támadtak egymásra. Ha közel kerültek egymáshoz, igyekeztek csőrükkel megcsípni, vagy hosszú, piros lábukkal megrúgni az ellenfelet. A végén mindenki talált magának párt és fészket. Ha nem, odébb állott, és másik faluban próbálkozott.

Ez történt most is. A majori kert fáinak közelében voltunk, amikor az egyik gólya eltörte a vetélytársa szárnyát. A sebesült a törött szárnyal lezuhant a földre, nem messze tőlünk, ahol állottunk. Arra gondoltam, hogy nagymamám sokfajta gyógyításhoz ért, talán meg tudja gyógyítani a törött szárnyú gólyát is. Próbáltuk megfogni, de nem hagyta magát. Mérges, sziszegő hangokat hallatott, és csőrével igencsak igyekezett eltalálni. A végén föladta a védekezést, hagyta magát hazacipelni. Lehettem akkor olyan 9-10 éves, nehezen bírtuk Pistika barátommal hazavinni a sebesült madarat. - A szüleim a mezőn dolgoztak, a nagymama csak egyedül volt otthon, ebédet főzött a családnak. - Hát már megint mit hoztál haza, te gyerek? - Ahogy meglátta a sebesült madarat, nagyon megsajnálta, és azt mondta: menjél föl a *hélba*, a padlásra, Jani, hozzáal nekem egy *faklát*. A padláson tartották a szövőszék minden darabját, ezek egyike volt a *fakla*. Szép, gally nélküli fenyőfából hasították, egészen vékonyra. Ezt a szövőszékre föltekert fonál közé rakták, hogy össze ne bomoljon. Ahogy lehoztam a *faklát*, nagyanyó elővette a szoknyája feneketlen zsebéből a bicska kést, levágott két 6-8 cm-es darabot, fehér ronggyal betekerte, és rátette a törött részre. A csontot összeillesztette, és még egyszer együtt betekerte ronggyal. Majd házi cérnával a gólya testéhez erősítette a törött szárnyat, hogy el ne mozduljon. - Most pedig vigyétek az üres ólba, meglátjuk, mi lesz vele.

A *Szőkecserta* nevű legelő, a falu alatt tele volt vízzel, volt benne béka bőségesen. Összeszedtem a pajtásokat, és mentünk békára vadászni a sebesült gólyának. A gólya szinte mindent evő madár. Megette a békát, csíkot, halat, egeret, de még a levágott szárnyasállat belét is. Így egyáltalán nem okozott gondot az etetése. Velem úgy megbarátkozott, hogy már másnap engedte magát megfogni, megsimogatni. Annál nagyobb rémületet okozott az udvaron, mikor a kakas és a tyúkok meglátták. Legjobban a kotlós ijedt meg. Hatalmas károgoatással, fölborzolt tollal igyekezett csibéit biztonságba helyezni, és minél távolabb vezetni a veszedelmes idegen madártól. A gólyától különben is féltek, ha a kertünk felett átrepült, a kakas vészkiáltására menekült az egész baromfi had. Napokig tartott, míg megszokták, utána már nem törődtek vele. Azért közelről mindig kíváncsisággal, és egy kis félelemmel szemlélték.

Pár nap múlva a szomszéd falukban is híre ment, a gyerekek jöttek gólyát nézni. Voltak, akik még irigyelték is, hogy nekünk gólyánk van. - Néhány hét elteltével, amikor a nagymama gondolta, hogy összeforrott a csont, levette a kötést és a *faklákat*. Megtörtént a csoda. Hamarosan már repülni is tudott a gólya. A törött szárnyat nem tudta az ép szárny magasságában tartani, ezért az egy kicsit le volt eredve, mikor a kertben sétált. Etettük ezután is, mert érezte, hogy szeretjük, és jó helyen van. Föl-fölszállt a szomszédék istállójának a tetejére, de ha a kezemben halat vagy békát mutattam neki, hozzám jött, és kezemből is evett.

Amikor ősz felé járt az idő, egyszer csak elrepült, nem jött vissza. A nagymama meg is siratta, az egész család sajnálta, de legjobban én. - A következő tavason újra megjöttek a gólyák. Vártuk, mikor jön a miénk. De hogy itt van-e, és melyik, nem lehetett tudni. Igaz, hogy néha egy leszállt az udvarra, de nem engedett a közelébe. Amikor oda akartam menni, mindig elrepült.

A történetre az idősebbek még most is emlékeznek. De legjobban Pistika, akiből azóta Pista bácsi lett. A napokban találkoztunk, kérdeztem: emlékszik-e? - azt mondta, úgy emlékszik, mintha tavaly történt volna. Pedig azóta már ötvennyolc hosszú esztendő telt el.

Életemben sok tájképet megfestettem, majd mindegyiken van gólya a fészekben, vagy a bárányfelhős égen. A legszebb a *Gólyavárás*, mely a néhány éve fölújított göntérházi iskolában van, amelyet nekik ajándékoztam.

